

**ИЗМЕРЕНИЯ НА АВТОРСТВОТО И ПРОМЕНЕНИТЕ
СЦЕНИ НА ПУБЛИЧНОСТТА**

(Рецензия за „Народният дух“ в авторските песни от България“ на
Лозанка Пейчева)

ЖАНА ПОПОВА

**DIMENSIONS OF AUTHORSHIP AND THE CHANGED
SCENES OF PUBLICITY**

(Review of ‘The folk spirit’ in author’s songs from Bulgaria’ by
Lozanka Peycheva)

ZHANA POPOVA

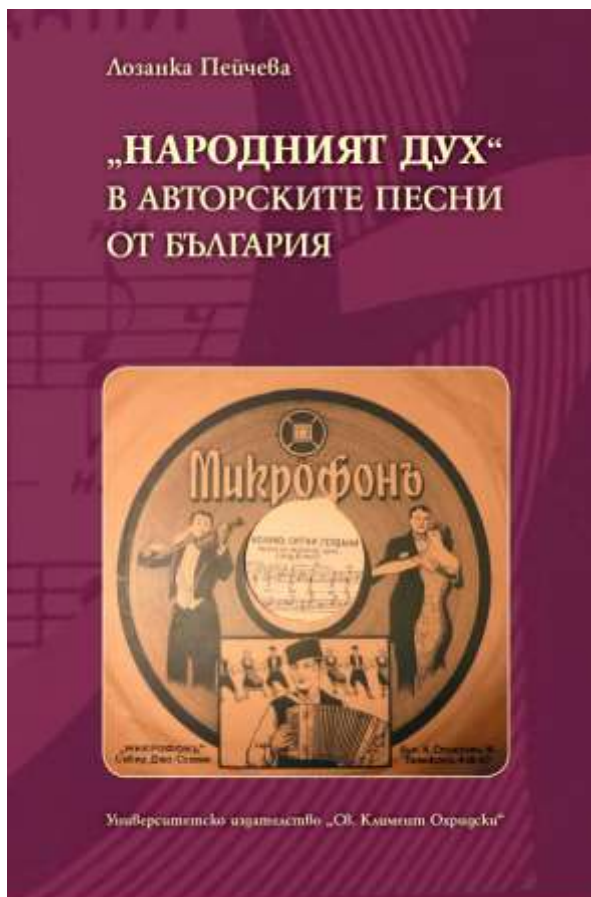
Резюме: Книгата на Лозанка Пейчева „Народният дух“ в авторските песни от България“ (УИ „Св. Кл. Охридски“, 2019) е продължение на дългогодишната изследователска работа на авторката в изследването на авторските песни, създавани върху фолклорна основа. Изследването е резултат от работата на Пейчева в научно-изследователския проект „Меката власт“ на популярната музика в медиите (по примери от България и Балканите)“, с подкрепата на ФНИ на МОН.

Ключови думи: музика, национална идентичност, авторство, радио, телевизия

Summary: The book by Lozanka Peycheva ‘The folk spirit’ in author’s songs from Bulgaria’ (Sofia: “St. Kliment Ohridski” University Press, 2019) is part of research work on the scientific project “The soft power

of popular music in media (by examples from Bulgaria and the Balkans”, financed by the Bulgarian national science fund.

Key words: music, national identity, authorship, radio, television

След издаването на книгата „Народният дух“ в авторските песни от България“ стъпваме по-уверено в метаезика за музиката, с който са анализирани процесите в развитието на българската и световната музика. Лозанка Пейчева е увлекателен разказвач на научните открития в една много специфична област от музикознанието – изучаването на хибридните форми и жанрове на градската и селската сцена на

публичност и изследването на йерархията в позициите на авторството на музикалните произведения, които се получават при смяната на ролите от прехождането между автор и слушател след развитието на медиите. С други думи, разказвачът е застанал на границата на различни дисциплинарни полета и в тази книга музикознанието е съчетано с история на културата, антропология, медийна история.

Това е изследователска позиция, която дава няколко възможности на читателите: книгата е обърната към изкушени меломани, които искат да научат повече за развитието на българската музика и могат да се потопят в историческите открития на авторката; но това е също така щедро

изследователско дело за всички, които познават в детайли проследените събития, но ги очаква ново осмисляне през концепцията за „народния дух“ в авторските песни.

В този поглед към книгата основният прочит е свързан с приноса на богатия изследователски труд към медийните изследвания: сравнителният план между времето без и времето след появата на радиото и телевизията ни показват **какво медиите правят** в процеса на налагането и развитието на концепцията за „българския дух“ в музиката. Българският дух, ни казва авторката, е конструкция, която е трудна за дефиниране (Пейчева, 2019: 31), и в тази част на книгата е предложен интересен анализ на самото понятие за „народния дух“, в проекцията на „национална идентичност“ и „духа на нацията“.

Книгата ни предлага предизвикателството да търсим какво свързва авторските песни на сватбарските оркестри и хип-хоп културата: и в двете музикални проявления основният мотив е **цитатът на звукови примери от българската традиция**, музикалното клише, което се рециклира във фолктрап музиката или в сватбарските надсвирвания. Интересен е и паралелът между различните жанрове музика, който прави авторката, по отношение на инструментите, които се променят през различните десетилетия, като проследява културните влияния през различни векове. Авторските песни на сватбарските оркестри са един от най-видимите примери за срещата на разбиранията за „народния дух“, вълпътен в песните, и налагането на тази музика като комерсиален продукт на Запад през 90-те години. Като читател, който търси как медиите представят музиката на различни общности, анализът на Пейчева за жанровото разнообразие на „импровизации в народен дух“ (Пейчева, 2019: 92) е анализ на ролята на музиката като език за общуването на групи и общности, които търсят общ културен код. Точно тук анализът ни показва усиленото влияние на радиото като медия, която предлага възможността на групите в обществото да бъдат видими помежду си, за разлика от телевизионните предавания, в които общността постепенно изчезва и на преден план излиза мисленето на музиката като национална ценност. Във

втория раздел на книгата е направена реконструкция на зараждането на особен вид телевизионна музикална индустрия на образите веднага след създаването на държавната телевизия. „Телевизията засилва общественото влияние на определени автори и изпълнители на песни в народен дух, които печелят голяма аудитория и се възприемат като централни, значими и представителни за жанра.“ (Пейчева, 2019: 291). Интересна е връзката, която ни предлага авторката с продуцирането на образи от телевизиите, разроили се след 1994 г. – „Фен тв“, „Фоклор тв“ и „Планета“. В текста откриваме интересни паралели в конструирането не само на различните измерения на авторството, но и за конструирането на ролята на редакторите, експертните комисии, властовите центрове в медиите.

Така книгата „Народният дух“ в авторските песни на България“ е възможност да проследим историята на разбиранята за авторството през различни исторически периоди, на фона на разбиранята за изграждане на национална идентичност и фигурите на народното. Но особеното в писането на Лозанка Пейчева е, че винаги отправя отвъд зададените изследователски въпроси, така например – оставя на читателите си въпроса каква е властта на авторите да създават собствени музикални концепции над идеологическите или пазарните концепции. Защото авторите сякаш имат власт да налагат такива концепции, ако се доверим на анализа на механизмите на разпространение на авторските песни, които ни показва книгата.

Жана Попова е доцент във Факултета по журналистика и масова комуникация, СУ „Св. Кл. Охридски“. Автор е на книгите *Диалогови модели. Между събития и медийни образи* (2013), *Жанрове и форми на забавлението в телевизията* (2015), автор на студията за историята за БНТ в сборника *БНР и БНТ – между държавата и обществото 1989-2015* (2017). Интересите ѝ са в областта на: електронни медии; изследвания на разговора; жанрове; забавление; кризи и конфликти.

Zhana Popova is Associate Professor at the Faculty of Journalism and Mass

Communication, University of Sofia, PhD. Author of the monograph ‘*Dialog models. Between events and media images*’ (2013; in Bulgarian) and ‘*Genres and Forms of Entertainment on TV*’ (2015; in Bulgarian), author of the second part of the book ‘*Bulgarian National Radio and Bulgarian National TV – between state and society 1989-2015*’ (2017; in Bulgarian). Main interests include: electronic media; dialog research; genres; radio and TV entertainment; crises and conflicts.